Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-09-11

RS 2019-0638

Regionstyrelsen

Motion 2019:30 av Anna Sehlin m.fl. (V) om minskad användning av plast i Region Stockholm

Föredragande regionråd: Thomas Eriksson

Ärendebeskrivning

I motionen föreslås regionfullmäktige besluta om att Region Stockholm tar fram en kartläggning om plastanvändning i Region Stockholms verksamheter samt, utifrån kartläggningen, en strategi för minskad plastanvändning.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2019:30 av Anna Sehlin (V) m.fl. anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regionrådsberedningens motivering.

Regionrådsberedningens motivering

Plastens miljöpåverkan har de senaste åren väckt välförtjänt uppmärksamhet på global nivå. Plast påverkar både klimatet genom sitt ursprung i olja och miljön, främst biologisk mångfald, genom nedskräpning och spridning av microplaster. Samtidigt kan plaster innehålla hormon- och reproduktionsstörande ämnen.

Att minska användningen av plast och öka cirkulariteten för den plast som används är viktigt för Region Stockholm. Motionärens förslag är något som redan genomförs genom flertalet insatser.

I budget 2019 gavs Regionstyrelsen i uppdrag påbörja en översyn av samtliga Region Stockholms verksamheter för att säkerställa giftfria miljöer för brukare, patienter, resenärer och medarbetare. I denna översyn har plastanvändningen en tydlig plats. Genom denna översyn kommer kunskap om vårt nuvarande läge att synliggöras, vilket är grunden i att också kunna göra välriktade insatser.

Att fasa ut plast är en del Region Stockholm arbetar aktivt med, att låta den vara del av cirkulära system är en annan. Samtidigt som vi arbetar för att fasa ut så många engångsartiklar som möjligt ökar återvinningsgraden av

det avfall som ändå uppstår. Sedan 2012 har Region Stockholms återvinning av plast ökat med ca 150 procent. Nyligen beviljades Region Stockholm finansiering från Naturvårdsverket för ett projekt som syftar till att ta fram en färdplan för cirkulär hantering av plast inom hälso- och sjukvården. Projektet är i sin linda men vi har all anledning at återkomma till det när vi kommit längre i arbetet.

I gällande miljöprogram berörs plastens miljöpåverkan bland annat genom Region Stockholms ambition kring hållbar upphandling. Det innebär att vi både köper in plastfria produkter, ställer krav som driver på utvecklingen och tillsammans med leverantörer utvecklar nya produkter genom så kallade innovationsupphandlingar. Som ett led i arbetet med ökad hållbarhet i inköp kommer kategoristyrningen att utvecklas sedan en reviderad Policy för inköp antogs tidigare i år. På så sätt jobbar Region Stockholm på bred front för en mer biobaserad ekonomi.

Arbetet med att ta fram ett hållbarhetsprogram, som ska ersätta nuvarande miljöprogram vid dess utgång 2021, har precis startat. I det arbetet kommer minskning av miljö- och hälsorisker kopplat till plast att vidareutvecklas. Engagemanget hos motionären för miljö och hälsa välkomnas in i det fortsatta arbetet med framtagandet.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:30

Irene Svenonius Thomas Eriksson

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Kristian Hemström

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-08-12

RS 2019-0638

Regionstyrelsen

Motion 2019:30 av Anna Sehlin m.fl. (V) om minskad användning av plast i Region Stockholm

Ärendebeskrivning
I motionen föreslås regionfullmäktige besluta om att Region Stockholm tar fram en kartläggning om plastanvändning i Region Stockholms verksamheter samt, utifrån kartläggningen, en strategi för minskad plastanvändning.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:30

Förslag till beslut
Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2019:30 av Anna Sehlin (V) m.fl. anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Sammanfattning
Region Stockholm verkar genom miljömålsarbetet både för att minska klimatpåverkan, minska miljö- och hälsorisker samt att öka cirkularitet från användning av plast i Region Stockholms verksamheter. Detta kommer att utredas vidare inom ramen för;

- utvecklingsarbete kopplat till kategoristyrt inköp,
- uppdrag i Region Stockholms budget 2019 om giftfria miljöer,
- projekt finansierat av Naturvårdsverket om framtagande av en färdplan för cirkulär hantering av plast inom hälso- och sjukvård samt
- uppdrag om framtagande av ett hållbarhetsprogram för Region Stockholm, RS2019-0504.

Regionledningskontoret föreslår därmed att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
I motionen föreslås att Region Stockholm ska ta fram en kartläggning om plastanvändning i Region Stockholms verksamheter samt, utifrån kartläggningen, ta fram en strategi med konkreta mål och förslag för minskad plastanvändning. Detta med anledning av den miljöpåverkan som den ökade plastanvändningen medför globalt och att Region Stockholm är en stor plastanvändare.

Överväganden
Region Stockholm verkar genom miljömålsarbetet både för att minska klimatpåverkan, minska miljö- och hälsorisker och för att öka cirkuläritet från användning av plast i Region Stockholms verksamheter. Miljöpåverkan från plast ingår i Region Stockholms miljöprogram 2017-2021 dels avseende mikroplast och dels av andra mål och ambitioner i programmet.

Region Stockholms miljömålsarbete har i över 20 år fokuserat på att fasa ut miljö- och hälsofarliga ämnen från varor, med utgångspunkt från beslutad utfasningslista för kemikalier i varor, LS 2015-1281. Utfasning av plastprodukter inom hälso- och sjukvården är högt prioriterat i detta arbete på grund av bland annat innehåll av hormon- och reproduktionsstörande ämnen. Dessa utgör en risk för både medarbetare, patienter och miljön. Region Stockholms kravställning kring miljö- och hälsofarliga ämnen innebär högre krav än kemikalielagstiftningens krav och stimulerar utveckling av nya mer miljöanpassade produkter, i enlighet med miljöprogrammets ambition kring hållbar upphandling. Inom ett flertal upphandlade produktgrupper har oönskade ämnen fasats ut, inom andra går marknadsutvecklingen långsamt. Region Stockholm och Sverige är ibland en för liten marknad för att motivera leverantörerna att vidta åtgärder varför samverkan nationellt och internationellt är viktigt för att nå framgång.

Vidare arbetar Region Stockholm aktivt för att öka den cirkulära hanteringen av plast inom hälso- och sjukvården. Dels genom vidareutveckling av rutiner i verksamheterna och dels genom deltagande i olika forsknings- och utvecklingsprojekt. Plaståtervinningen har ökat från cirka 100 000 till 250 000 kg per år sedan 2012. Majoriteten av plastprodukterna inom hälso- och sjukvården kan emellertid inte materialåtervinnas i dagens svenska återvinningssystem, då detta är optimerat för återvinning av plastförpackningar och inte produkter. Region Stockholm har sökt och beviljats medel från Naturvårdsverket för

framtagande av en färdplan för cirkulär hantering av plast i hälso- och sjukvården med syfte att främja utveckling i hela värdekedjan på kort och lång sikt.

Miljöprogrammets ambition kring hållbar upphandling anger även att Region Stockholm ska bidra till samhällets övergång till en biobaserad ekonomi. Region Stockholm efterfrågar därmed kontinuerligt produkter vid upphandling tillverkade av förnybart material istället för fossilbaserad plast. Exempelvis pappersprodukter, biobaserade plastprodukter och/eller träbaserade textilier. Detta görs framförallt vid upphandling av varor till hälso- och sjukvården, där plastanvändningen är störst, och inom de produktområden där marknaden kan erbjuda fullgoda alternativ.

Genom innovationsvänlig upphandling har Region Stockholm även främjat innovation av nya produkter tillverkade av biobaserad råvara, såsom biobaserade sopsäckar, soppåsar och skyddsförkläden. Genom denna kravställning har Region Stockholm minskat klimatpåverkan från inköp av dessa produktgrupper med över 1000 ton koldioxidekvivalenter per år, sett ur ett livscykelperspektiv. För medicintekniska förbrukningsmaterial har det varit svårare att främja produktutveckling, bland annat på grund av avsaknad av förnybara material som klarar kvalitetskraven för dessa produkter. Inom ramen för lokalt miljömålsarbete arbetar även verksamheter systematiskt med att minska användning av engångsplastprodukter, där så är möjligt.

När det gäller mikroplaster ställer Region Stockholm som krav i relevanta upphandlingar att mikroplaster inte får vara tillsatt i produkterna, exempelvis i SLL730 Desinfektion- och hygienprodukter och i SLL731 Städ och rengöring. Risk för spridning av mikroplaster finns även kopplat till bland annat tvättservice och trafik. Dessa risker behöver utredas vidare för att bedöma behovet av eventuella riskreducerande åtgärder inom ramen för de områden där Region Stockholm har rådighet.

Nedskräpning bedöms inte vara ett betydande problem i Region Stockholms kärnverksamheter. Verksamheterna arbetar systematiskt med avfallshantering för att materialåtervinna eller energiåtervinna plastavfallet.

Sammantaget verkar Region Stockholm genom miljömålsarbetet både för att minska klimatpåverkan, minska miljö- och hälsorisker samt att öka cirkularitet från användning av plast i Region Stockholms verksamheter. Det finns emellertid behov av att förtydliga prioriteringar, målsättningar

och strategier kopplat till plastanvändningens miljöpåverkan. Detta kommer att utredas vidare inom ramen för;

- utvecklingsarbete kopplat till kategoristyrt inköp,
- uppdrag i Region Stockholms budget 2019 om giftfria miljöer,
- projekt finansierat av Naturvårdsverket om framtagande av färdplan för cirkulär hantering av plast inom hälso- och sjukvård samt
- uppdrag om framtagande av ett hållbarhetsprogram för Region Stockholm, RS2019-0504.

Regionledningskontoret anser mot bakgrund av ovan att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Åtgärder för att minska miljöpåverkan från användning av plastprodukter kan ge både kostnadsbesparingar och kostnadsökningar. Åtgärder för att minska resursförbrukningen ger exempelvis besparingar medan biobaserade produkter, och produkter fria från miljö- och hälsofarliga ämnen, kan vara dyrare än de konventionella. De ekonomiska konsekvenserna kommer att utredas vidare inom ramen för framtagande av hållbarhetsprogram för Region Stockholm, RS2019-0504.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Karin Öhlander
Tf. stabschef

Beslutsexpediering:
Akt

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2019-08-12

Region Stockholm

Ankom
Region Stockholm
2019 -05- 07
Dnr. FS 2019-0638

Region Stockholm
2019-05-07

2019:30

Motion av Anna Sehlin m.fl. (V) om minskad användning av plast i Region Stockholm

Plastanvändningen ökar globalt och med den även nedskräpningen och störningar på ekosystemen på grund av att plast finns där den absolut inte ska finnas. Plasten brer ut sig på stränder, i haven och på havsbotten. Djur svälter för att deras magar är fulla av plast och djur fastnar i plast och förolyckas. Plasten tar sig in i cellerna på både människor och djur. Kemikalierna som ger plast dess önskvärda egenskaper hamnar också i våra kroppar med fertilitetsstörningar och sjukdomar om följd. Det är dags att stoppa plasten, vid källan, att fiska upp den ur havet eller städa på stränderna är bara punktinsatser och löser inte problemen med att plasten tar över vår planet.

Region Stockholm är en stor plastanvändare. Till stor del inom hälso- och sjukvården men även inom andra verksamheter är plasten en livräddare, en livsmedelsräddare och en spärröppnare. Men använder vi plasten för att vi absolut måste eller finns det slentrianmässig plastanvändning som vi kan fasa ut? Hur ser det ut med plastens egenskaper, går det att använda mindre, högkvalitativ plast som kan återvinnas? Kan vi återvinna vår egen plast och använda den igen med samma eller annan egenskap och hur ser det ut med kravställningen vad vår plast får innehålla? Hur mycket mikroplast genererar Region Stockholms verksamheter genom tvätt, städ och nedbrytning? Mikroplast kan inte hanteras på reningsverken utan hamnar antingen i våra vattendrag eller på våra åkrar.

Plast nämns bara på ett ställe i Region Stockholms miljöprogram 2017-2021 och då som mikroplast. I miljöprogrammet finns ett uppdrag att ta fram en strategi för hur mikroplaster ska fasas ut, bra så men inte tillräckligt. Det arbetas med plastfrågor inom region Stockholms förvaltningar men Vänsterpartiet skulle vilja se en plaststrategi med konkreta mål och förslag på minskad plastanvändning, plastutfasning, och eventuellt återanvändning av plast om det visar sig möjligt.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att Region Stockholm tar fram en kartläggning om plastanvändning i regionens verksamheter

att Region Stockholm utifrån kartläggning tar fram en strategi för minskad plastanvändning i regionens verksamheter.

Anna Sehlin (V)